

УДК 728

Баб'як В.І.,
Національний Університет «Львівська політехніка»

ПЕРЕДУМОВИ СТВОРЕННЯ ЖИТЛА ДЛЯ МІГРАНТІВ В ПРИЗМІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ УКРАЇНИ

Аналізується українська законодавча база в сфері архітектури у полі реалізації житла для мігрантів. Автор пропонує власну дефініцію терміну житло для мігрантів та наводить діючі норми, дотримання котрих стає неможливим в реалізації сучасних тенденцій житла для мігрантів. Показується протиріччя певних законодавчих актів. Зарубіжні аналоги наводяться для візуалізації сучасного бачення житла з невеликою площею, котре можна адаптувати в структури типології житла для мігрантів. В заключній частині наводяться подальші напрями досліджень за даною тематикою.

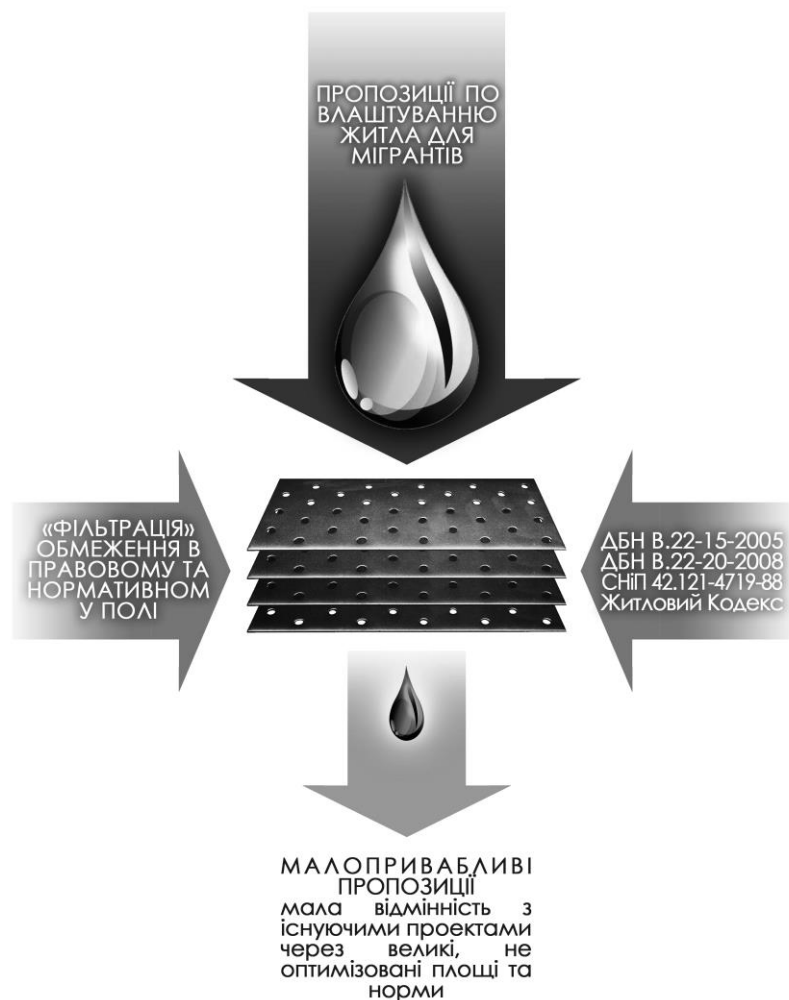
Ключові слова: *житло для мігрантів, житло для тимчасового проживання людей, оптимізація норм, мікро компатне житло, житлові капсули.*

Аналіз планувальної структури житла для мігрантів та житла для короткотривалого перебування показав певні особливості. В закордонній практиці такий термін, як розрахункова житлова площа на одну людину є досить не конкретним, «розмитим» явищем. На перше місце ставляться не прописані норми з сторінок збірників норм і правил, а ергономіка і забезпечення оптимальних умов перебування людини в певному типі житла. В проектуванні присутнє розуміння, що житло такого типу не є заміною повноцінного житла, котре відповідає усім санітарним та архітектурним вимогам. Наскрізною є ідея того, що це вимушений крок, альтернатива до можливості залишитись на вулиці, або ж орендувати приміщення, не пристосоване для проживання. Так досить часто показовим є той факт, що житло для мігрантів та інше житло такого типу не має можливості реалізації в Україні. Адже таке житло часто не відповідало нормам, що діють в нашій державі.

В Україні житло для мігрантів фігурує в існуючій нормативно-правовій базі має дефініцію, тільки як «пункт тимчасового перебування мігрантів та осіб без громадянства». Показовим є використання терміну «пункт перебування» що позбавлене смислового наповнення тотожного для житла.

При огляді діючих норм та правил було виокремлено певні положення. При дотриманні наведених норм - стає неможливим розвиток такого типу житла, як житло для мігрантів.

Житло для мігрантів – житло для тимчасово проживання, котре виконує адаптивну функцію при поступовому влитті та інтеграції в сформоване суспільство приймаючої країни (визначення атора). Адаптація створюється завдяки наданні права на оренду житла. Умовою оренди житла є паралельна соціальна робота з мігрантом і бажання, сомого мігранта, в інтеграції у нове суспільство).

Мал.1 Алегорична схема проведення проектів «крізь сито» існуючих норм.

Як стає зрозуміло з визначення житла для мігрантів, то це – житло для тимчасового проживання. На підтвердження цьому стає ст.132-1 Житлового Кодексу [1], в котрій вкзується, що «жилі приміщення з фондів житла для тимчасового проживання також надаються особам, яких визнано біженцями чи особами, які потребують додаткового захисту...». В пункті 3 зазначається, що «житло для тимчасового проживання людей повинно відповідати санітарним і

технічним вимогам до житла. Житлова площа у житлових приміщеннях для тимчасового проживання надається за нормами, встановленими для проживання у гуртожитках).

Таким чином ніяких коефіцієнтів з метою зменшення чи невиконання норм для такого житла – не передбачено чинними нормами).

В той же час, у ДБН «Будинки і споруди житлові будинки.» в.2.2-15-2005 [2] в описовій частині знаходимо наступне положення «...ці норми не поширюються на проектування інвентарних, мобільних житлових будинків і будинків з тимчасовим проживанням...». Виникає протиріччя, поміж Ст.132 п.3 Житловим Кодексом України та ДБН в.2.2-15-2005. Хоча з юридичної точки зору, Житловий Кодекс це загальна норма, а державні будівельні норми це спеціальна, отже спеціальні норми права мають перевагу над загальними.

При відсутності норм для проектування житла для тимчасового проживання, розглянемо основні положення в згаданому вже ДБН «Будинки і споруди

житлові будинки.» в.2.2-15-2005 (положення про нормованні розрахункові показники гуртожитків) та старішого нормативного документу СНиП 42.121.-4719-88 «Санітарні норми, обладнання і змісту гуртожитку для робітників, студентів, учнів середніх спеціальних навчальних закладів і професійно-технічних училищ» [3].

ДБН в.2.2-15-2005 [2] дає нам наступні дані:

■ *Адміністративно-господарчі приміщення з розрахунку на одну людину 4,5-5,2м² (пункт2.40).*

■ *Житлові кімнати гуртожитків проектується із розрахунку зроселення не більше 3-ох осіб при площі не менше 8м² на 1 мешканця, для аспіранта – на 1 особу при площі не менше 10 м². Кімнату слід обладнувати вбудовану шафу 0,6 м² на 1 особу (пункт2.43).*

■ *Кухні та кухні-ніші гуртожитків слід проектувати із розрахунку: на дві - п'ять осіб - не менше 8 м², на шість осіб і більше - за нормою площі 1,5 м на особу. (пункт 2.45).*

В даному ДБНі наводяться санітарно-гігієнічні норми ДБН 360-90**. У гуртожитках повинні інсолюватися не менше 60 % житлових кімнат. Відношення площі світлових прорізів житлових кімнат і кухонь до площі підлоги цих приміщень повинно бути в межах від 1:5,5 до 1:8.

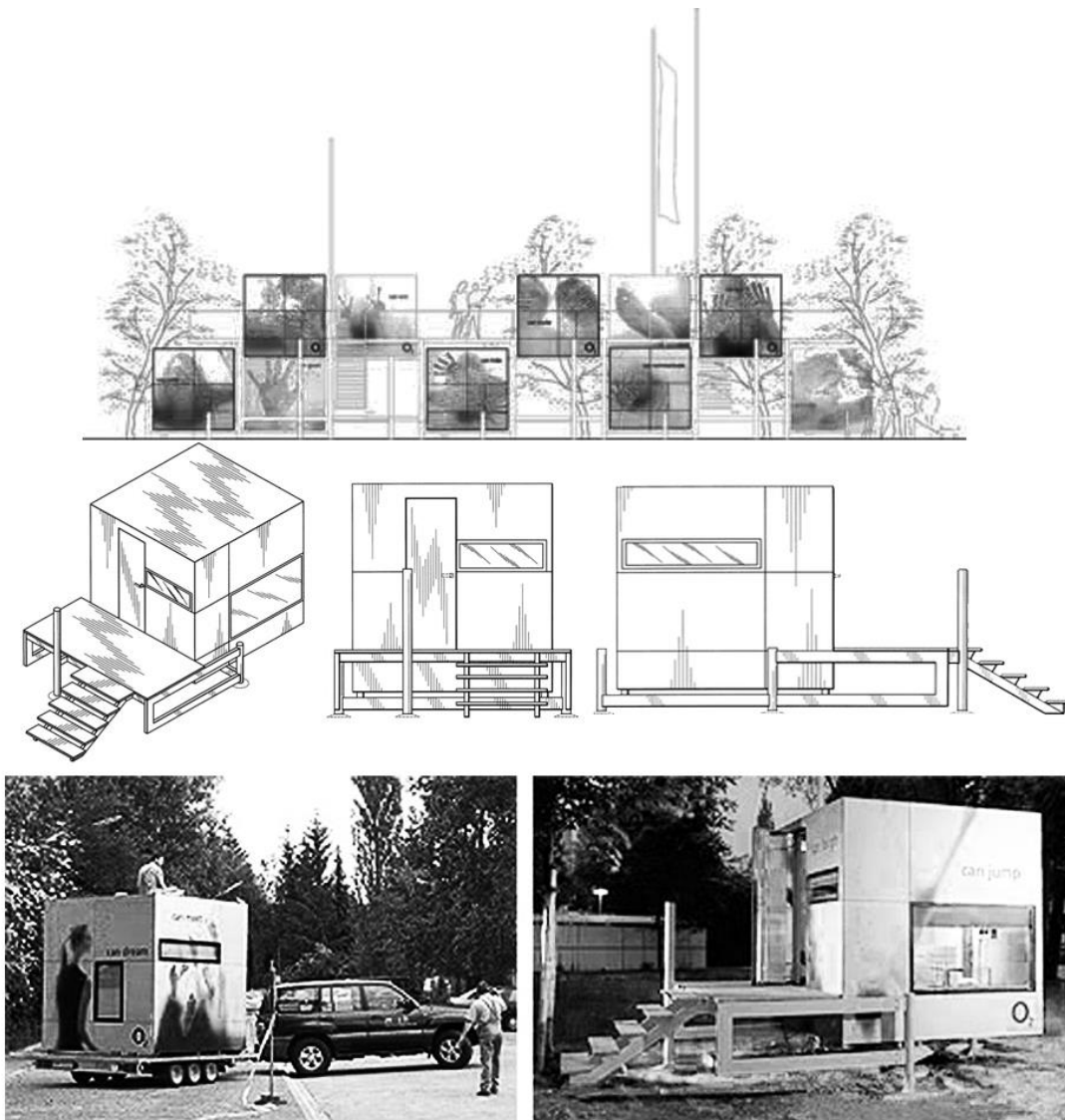
Трохи інші, старіші норми СНиП 42.121.-4719-88 передбачують наступні нормативи [3]:

■ *Житлові кімнати в гуртожитках повинні бути згруповані (але не більше на 10 житлових кімнат в блоці при коридорній системі і не більше на 3*

кімнати при квартирній системі). Кожний блок повинен мати кухню і санітарний вузол (умивальні, туалети), а також кімнати для занять і відпочинку, душові (останні приміщення можуть бути загальними для декількох блоків).

■ Житлова площа в гуртожитках повинна бути не менше за 6 кв. м на 1 особу. У кожній кімнаті дозволяється мешкання не більше за 3 чоловік, а в окремих випадках (гуртожитки для учнів ПТУ, короткострокове поселення робітників і службовців)-не більше за 4 осіб (пункт 3.6).

■ Житлові кімнати повинні бути непрохідними, з виходом в коридор безпосередньо або через передню (пункт 3.7).

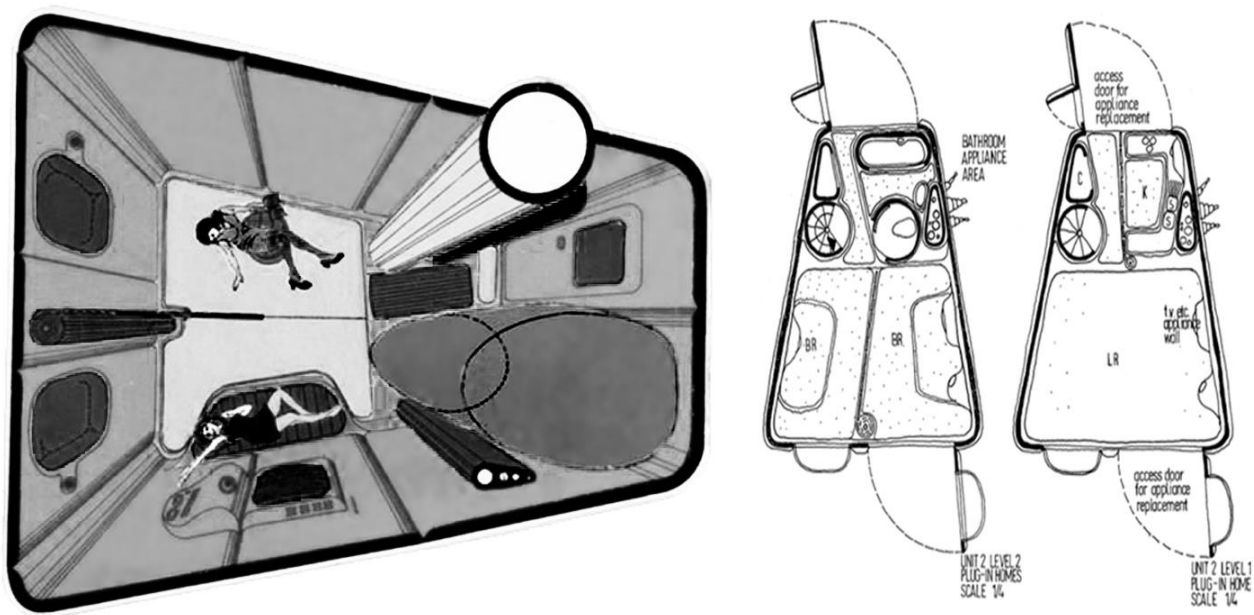
Мал.2 Мікро компактне житло ("micro-compact home") студентського містечка-кампусу Мюнхенського технічного університету [4].

Наведені норми показують мало перспективність реалізації в нашій країні, при діючих наведених нормах, нових типів компактного житла для мігрантів.

Досить часто, при вирішенні компактного розпланування, житла постає необхідність пожертвувати котримись вимогами – задля позитивного кінцевого результату. Таким результатом є створення максимально комфортних умов, за наявності мінімальної площі житла (чи площі житла на 1 людину, мешканця).

У світовій практиці уже не є дивною реалізацію проектів капсульного житла, чи мобільного житла з мінімальною площею. До прикладу можна навести розробку Річарда Гордена (Richard Horden) – одиницю для проживання студентів "micro-compact home" [4]. Реалізація такого проекту на теренах України є неможливою, через невідповідність до чинних норм і стандартів у галузі архітектури та будівництва. У даній статті було наведено декілька пунктів нормування, що підкреслюють відірваність від життя і суперечливість існуючих норм.

Щоб підкреслити далеко не тимчасове захоплення таким типом житла слід навести проект зразку 1964 року [5]. В цьому році компанія «Аркігем» розробила проект житлового комплексу, що складався з житлових модулів.

Мал.3 Зразок «житлової капсули», розробленої компанією «Аркігем» 1967р. [5].

Наведені вище приклади житла доцільно використовувати під різого виду потреби, зокрема і під адаптацію його до житла для мігрантів.

З розвитком сучасних технологій та новими викликами сьогодення, слід уважніше вивчити існуючу нормативно-правову базу, що стосується житла для мігрантів. Після проведення експериментального проектування, та аналізу закордонного досвіду слід більш конкретно прописати норми, оптимізувати їх щодо вимог до житла для мігрантів.

Література.

1. Житловим Кодексом України, Ліга закон [Інтернет ресурс] – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/KD0003.html;
2. ДБН «Будинки і споруди житлові будинки.» в.2.2-15-2005, Ліга закон [Інтернет ресурс] – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/FIN19615.html;
3. СНиП 42.121.-4719-88 – Режим доступу: http://www.studprofkom.dnmi.edu.ua/files/_25d1_25e0_25ed_25b3_25f2_25e0_25f0_25ed_25b3%20_25ed_2~1.pdf;
4. Сайт architectureweek [Інтернет ресурс] – Режим доступу: http://www.archweek.com/2010/0519/building_2-3.html;
5. Архітектурне онлайн видання «Arris» [Інтернет ресурс] – Режим доступу: <http://archi.newstim.info/res-building/capsule-apartment>.

Аннотация

В статье анализируется Украинская законодательная база в сфере архитектуры в поле реализации жилья для мигрантов. Автор предлагает собственную дефиницию термина жилье для мигрантов и приводит действующие нормы, соблюдение которых становится невозможным в реализации современных тенденций жилья для мигрантов. Показывается противоречия определенных законодательных актов. Зарубежные аналоги приводятся для визуализации современного видения жилья с небольшой площадью, которое можно адаптировать в структуры типологии жилья для мигрантов. В заключительной части приводятся дальнейшие направления исследований по данной тематике.

Ключевые слова: жилье для мигрантов, жилье для временного проживания людей, оптимизация норм, микро компакте жилье, жилые капсулы.

Annotation

This article analyzes the Ukrainian legislative framework in the field of architecture on the development of the dwelling for migrants. The author of the article gives his/her own definition of the term “dwelling for migrants” and proposes the norms. But it is impossible to adhere this norms in the development of current trends of the migrants dwelling. Here we can see the contradiction of certain legal acts. The foreign analogues are provided in order to give the current image of the functions of the dwelling with small living space, which can be further adapted for the same types of dwellings for migrants. The future directions for research on the subject are presented in the tail-end.

Keywords: dwelling for migrants, dwelling for temporary settling, norms optimization, micro compact dwelling, residential capsules